

I

(Informacje)

RADA

Konkluzje Rady w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych

(2006/C 297/01)

RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

zważywszy, że:

- dziedzictwo kulturowe, dorobek kulturowy oraz formy ekspresji kulturowej są ucieleśnieniem i wyrazem wspólnych i podstawowych wartości Unii Europejskich, a zarazem świadczą o zróżnicowaniu kulturowym i językowym Europy;
- dorobek kulturowy ma kluczowe znaczenie społeczne i gospodarcze. Wśród obywateli, jak i w środowisku naukowym, istnieje rzeczywiste zapotrzebowanie na zasoby cyfrowe. Dzięki digitalizacji i udostępnieniu naszego dziedzictwa kulturowego w Internecie możliwe jest pobudzanie twórczych wysiłków i wspieranie działań w innych dziedzinach, takich jak uczenie się i turystyka, a tym samym wzmacnianie konkurencyjności i wzrostu w całej Europie zgodnie ze strategią lizbońską;
- aby uniknąć powielania prac i stworzyć synergie, konieczne jest działanie na szczeblu Wspólnoty; w działaniu tym należy jednak uwzględnić fakt, że istnieją znaczące różnice w obecnym poziomie postępów w digitalizacji i ochronie zasobów cyfrowych oraz w stopniu koordynacji tych procesów w poszczególnych państwach członkowskich; również krajowe priorytety w tych dziedzinach różnią się między sobą.

1. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE

- komunikat i zalecenie Komisji w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych; są one częścią inicjatywy „i2010: biblioteki cyfrowe”.

2. APROBUJE

- cele strategiczne leżące u podłoża zalecenia Komisji w sprawie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych, a także najważniejsze elementy tego zalecenia.
- wizję europejskiej biblioteki cyfrowej, która będzie wielojęzycznym, wspólnym punktem dostępu do rozproszonego — zgromadzonego w różnych miejscach i przez różne

organizacje — dziedzictwa kulturowego w formie cyfrowej i w której zamieszczony zostanie dorobek kulturowy wszelkiego rodzaju (teksty, materiały audiowizualne, obiekty muzealne, zapisy archiwalne itp.); wizja ta zakłada szybkie dostarczenie użytkownikom „masy krytycznej” zasobów.

3. UZNAJE

- różnorodność działań podejmowanych w państwach członkowskich w zakresie digitalizacji i udostępniania zasobów ich archiwów, bibliotek i muzeów, a także różne etapy zaawansowania tych działań.
- jak cenna jest koordynacja prac zapewniana przez grupę przedstawicieli państw członkowskich ds. digitalizacji (NRG), dzięki której możliwa jest wymiana doświadczeń między państwami członkowskimi, a także monitorowanie postępów, m.in. za pomocą dynamicznego planu działania ⁽¹⁾
- potrzebę wpisania koordynacji prac we wspólnotowe ramy instytucjonalne.

4. PODKREŚLA,

- jak kluczowe znaczenie miała praca wykonana na szczeblu europejskim przez Konferencję dyrektorów europejskich bibliotek narodowych (CENL):
 - dla organizacji i tworzenia Biblioteki Europejskiej (TEL) udostępniającej zbiorowe zasoby bibliotek narodowych w całej Europie;
 - dla kontynuacji tych działań z myślą o utworzeniu Europejskiej Biblioteki Cyfrowej
- jak ważne są prace trwające nad projektami Michael ⁽²⁾ i Michael Plus, dotyczące opisania i połączenia cyfrowych zbiorów muzealnych, bibliotecznych i archiwalnych z różnych państw członkowskich oraz udostępniania tych zbiorów;
- że przyszłe prace należy oprzeć na powyższych inicjatywach oraz inicjatywach z nimi związanych, tak by biblioteki, muzea i archiwa nawiązały zrównoważoną współpracę;

⁽¹⁾ Dynamiczny plan działania w zakresie koordynacji digitalizacji treści kulturowych i naukowych na szczeblu UE

⁽²⁾ Wielojęzyczny Rejestr Europejskiego Dziedzictwa Kulturowego.

- że Europejska Biblioteka Cyfrowa, prowadząc od początku przygotowania techniczne i koncepcyjne do przyjęcia wszelkiego rodzaju dorobku kulturowego (tekstów, materiałów audiowizualnych, obiektów muzealnych oraz zapisów archiwalnych itp.), może na wczesnych etapach działalności wykorzystywać potencjał „masy krytycznej” wielojęzycznych zasobów tekstowych;
- jak ważne jest podejmowanie prac w zakresie digitalizacji, ochrony i udostępniania dorobku z pełnym poszanowaniem prawodawstwa wspólnotowego i międzynarodowego w dziedzinie własności intelektualnej.

5. ODNOTOWUJE,

- że Komisja zamierza przeprowadzić badania nad postępem digitalizacji zasobów kultury w Unii Europejskiej, a także nad skutkami społeczno-gospodarczymi długoterminowej ochrony zasobów cyfrowych oraz nad skutkami społeczno-gospodarczymi dla dóbr publicznych;
- że w ramach 7. programu ramowego w zakresie badań i rozwoju Komisja zamierza współfinansować sieć ośrodków specjalizujących się w digitalizacji i ochronie zasobów cyfrowych.

6. ZACHĘCA PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE,

- aby zajęły się kwestiami związanymi z digitalizacją i udostępnianiem w Internecie dorobku kulturowego oraz kwestią ochrony zasobów cyfrowych, określonymi w zaleceniu Komisji, a w szczególności zagadnieniami, na które zwrócono uwagę w niniejszych konkluzjach;
- aby w ramach pierwszego etapu działań, zgodnie ze wstępnym harmonogramem zamieszczonym w załączniku i uwzględniając różne etapy zaawansowania poszczególnych państw członkowskich:
 - **ulepszyły strategię i precyzyjnie określili cele krajowe** w zakresie digitalizacji i ochrony zasobów cyfrowych;
 - **współpracowały przy tworzeniu europejskiej biblioteki cyfrowej** — wielojęzycznego, wspólnego punktu dostępu do rozproszonego europejskiego dziedzictwa kulturowego;

- **poprawiły warunki ramowe** digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz ochrony zasobów cyfrowych;
- **wzmocniły koordynację** prac związanych z digitalizacją w poszczególnych państwach członkowskich i między nimi;
- współpracowały przy przeprowadzeniu skutecznego przeglądu postępów na szczeblu europejskim.

7. ZACHĘCA KOMISJĘ, ABY:

- w ramach pierwszego etapu działań i zgodnie ze wstępnym harmonogramem zamieszczonym w załączniku
 - **pobudzała do działań mających na celu utworzenie europejskiej biblioteki cyfrowej** wielojęzycznego, wspólnego punktu dostępu do rozproszonego europejskiego dziedzictwa kulturowego — **i te działania koordynowała**;
 - współpracowała w celu **poprawy koordynacji polityki** w zakresie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w zakresie ochrony zasobów cyfrowych, w szczególności poprzez utworzenie grupy przedstawicieli państw członkowskich, która korzystając ze wspólnotowych ram instytucjonalnych będzie kontynuować prace koordynacyjne prowadzone przez grupę NRG, zapewniając ciągłość działań — w tym ustanawiając skuteczne ustalenia przejściowe — i opierając się na zdobywym doświadczeniu i wiedzy fachowej;
 - **zajęła się kwestią warunków ramowych** digitalizacji, udostępniania w Internecie oraz ochrony zasobów cyfrowych;
 - **przeprowadziła ocenę ogólnych postępów** osiągniętych w państwach członkowskich w odnośnych dziedzinach, uwzględniając różne etapy zaawansowania poszczególnych państw oraz aby przeprowadziła ocenę ogólnych postępów w pracy nad utworzeniem europejskiej biblioteki cyfrowej i przedstawiła Radzie odpowiednio sprawozdanie.

ZAŁĄCZNIK

DZIAŁANIA PRIORYTETOWE I WSTĘPNY (*) HARMONOGRAM

A. Działania i cele — państwa członkowskie

1. Ulepszenie strategii i precyzyjniejsze określenie celów krajowych w zakresie digitalizacji i ochrony zasobów cyfrowych przez:

opracowanie i aktualizację planów oraz strategii krajowych w zakresie digitalizacji dorobku kulturowego	2007
ustanowienie krajowych strategii długoterminowej ochrony i przechowywania	Połowa 2008
wyznaczenie wieloletnich celów ilościowych i jakościowych w zakresie przechowywania, digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz długoterminowej ochrony, w tym także powiązane planowanie finansowe	2007
sprawdzenie możliwości tworzenia partnerstw publiczno-prywatnych w zakresie digitalizacji, a w odpowiednich przypadkach — zapoczątkowanie i propagowanie takiej współpracy	2007-2008

2. Wzmocnienie koordynacji w poszczególnych państwach członkowskich i między nimi przez:

ustanowienie krajowych mechanizmów koordynacji działań w zakresie digitalizacji dorobku kulturowego, w tym także na szczeblu regionalnym i lokalnym	2007
wymianę informacji z innym państwami członkowskimi w celu stworzenia synergii działań — by uniknąć ich rozdrobnienia i powielania	2007-2008
opracowanie wspólnych kryteriów wyboru dorobku, który zostanie poddany digitalizacji, w celu osiągnięcia wartości dodanej na szczeblu europejskim	2007

3. Współpraca przy tworzeniu europejskiej biblioteki cyfrowej przez:

opracowanie programów i środków zachęty dla instytucji kulturalnych, by te przekazywały do europejskiej biblioteki cyfrowej dorobek poddany digitalizacji dawniej lub w niedalekiej przeszłości	2007
zachęcenie prywatnych właścicieli dorobku, by umożliwili wyszukiwanie swoich objętych prawami autorskimi materiałów i ułatwili dostęp do nich za pośrednictwem wielojęzycznego, wspólnego punktu dostępu	2008-2009
umowy lub umowy zbiorowe między właścicielami praw autorskich a instytucjami kulturalnymi (takimi jak archiwa, biblioteki i muzea), na mocy których te ostatnie mogłyby na warunkach umownych udostępnić w Internecie materiały objęte prawami autorskimi	2009

4. Współpraca przy przeprowadzeniu skutecznego przeglądu postępów na szczeblu europejskim przez:

ocenę — w poszczególnych państwach członkowskich — osiągniętych rezultatów i zgromadzonych doświadczeń	Wiosna 2008
poinformowanie Komisji o tych rezultatach i doświadczeniach oraz o działaniach podjętych w odpowiedzi na różne elementy jej zalecenia oraz niniejszych konkluzji w sprawie digitalizacji i udostępnienia w Internecie dorobku kulturowego oraz w sprawie ochrony zasobów cyfrowych	Wiosna 2008

(*) Zaproponowany harmonogram działań i zamierzeń zawiera planowane daty realizacji celów przez państwa członkowskie i Komisję, ale nie ma charakteru wiążącego.

5. Poprawa warunków ramowych digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz ochrony zasobów cyfrowych przez:

określenie i zapoczątkowanie działań zmierzających do wyeliminowania barier w ustawodawstwie krajowym mających wpływ na digitalizację dorobku kulturowego i jego udostępnianie w Internecie, także dla celów naukowych i badawczych lub do innego wykorzystania zależnie od odpowiednich okoliczności	2008
stworzenie mechanizmów, które ułatwią digitalizację i udostępnienie w Internecie dzieł osieroconych i dzieł, których nakład został wyczerpany, przy pełnym poszanowaniu interesów i praw właścicieli dorobku	2008
dysponowanie rozwiązaniami prawnymi lub innymi skutecznymi rozwiązaniami, które wspierają tworzenie zasobów cyfrowych; wśród tych rozwiązań powinno być przekazywanie uprawnionym instytucjom obowiązkowego egzemplarza dzieła — w formie cyfrowej — należącego do dorobku kulturowego, aktywne gromadzenie materiałów przez te instytucje (<i>web-harvesting</i>) z uwzględnieniem m.in. prawa wspólnotowego dotyczącego ochrony danych, a także wielokrotne powielanie i zmiana formatu lub nośnika	2009
zachęcanie instytucji kulturalnych do wprowadzania w życie odnośnych norm technicznych z zakresu ochrony zasobów cyfrowych w ramach postępu prac digitalizacyjnych prowadzonych w danej organizacji	2008

B. Działania i cel — Komisja

1. Pobudzanie do działań mających na celu utworzenie europejskiej biblioteki cyfrowej i ich koordynowanie przez:

koordynowanie i pobudzanie wysiłków na rzecz stworzenia wielojęzycznego, wspólnego punktu dostępu służącego upowszechnianiu dorobku kulturowego	2007 i lata kolejne
koordynowanie i pobudzanie do działań służących wypracowaniu rozwiązań kwestii odnoszących się do norm, tak by osiągnąć interoperacyjność, oraz działań służących faktycznemu umożliwieniu wielojęzycznego dostępu	2007-2008
zapewnienie forum do dyskusji z sektorem prywatnym oraz właściwymi organizacjami; celem tych dyskusji będzie określenie zasad przekazywania materiałów do wspólnego punktu dostępu	2007-2008
zapewnienie środków finansowych i środków innego rodzaju dla prowadzenia działań na szczeblu europejskim; wspieranie — w ramach 7. programu ramowego — sieci ośrodków w Europie specjalizujących się w digitalizacji i ochronie zasobów cyfrowych, uwzględniając przy tym w pełni różnice możliwości poszczególnych państw członkowskich oraz specyficzne cechy różnych rodzajów dorobku kulturowego; wspieranie — w ramach 7. programu ramowego — technologii stanowiących podstawę innowacyjnych usług, które mogłyby oferować wielojęzyczny, wspólny punkt dostępu	2007 i lata kolejne

2. Współpraca w celu poprawy koordynacji polityki w zakresie digitalizacji i udostępniania w Internecie dorobku kulturowego oraz w zakresie ochrony zasobów cyfrowych przez:

monitorowanie działań prowadzonych przez państwa członkowskie i wspieranie współpracy między nimi	2007 i lata kolejne
zapewnienie państwom członkowskim pomocy w określaniu problemów oraz monitorowanie elementów powodujących spowolnienie całego procesu („wąskich gardeł”) i w razie potrzeby sugerowanie środków ułatwiających ożywienie procesu digitalizacji	2008-2009
ustanowienie grupy złożonej z ekspertów wyznaczonych przez państwa członkowskie, która korzystając ze wspólnotowych ram instytucjonalnych kontynuować będzie prace koordynacyjne grupy NRG, zapewniając ciągłość działań — w tym ustanawiając skuteczne ustalenia przejściowe — i opierając się na zdobytym doświadczeniu i wiedzy fachowej	2007

3. Zajęcie się kwestią warunków ramowych przez:

zapropozowanie rozwiązań kwestii praw do pewnych szczególnych materiałów, takich jak dzieła osierocone i dzieła, których nakład został już wyczerpany, przy pełnym poszanowaniu interesów i praw właścicieli dorobku, oraz zapewniając, że rozwiązania te będą skuteczne w kontekście transgranicznym	2008-2009
zapropozowanie środków naprawczych na szczeblu UE — po określeniu „wąskich gardeł” — jeśli metoda „elastycznej koordynacji” nie przyniesie oczekiwanych rezultatów	2008-2009

4. Przeprowadzenie oceny ogólnych postępów osiągniętych w UE przez:

monitorowanie postępów w państwach członkowskich oraz postępów w pracy nad utworzeniem europejskiej biblioteki cyfrowej, z wykorzystaniem zarówno wskaźników ilościowych, jak i jakościowych, na podstawie informacji zgromadzonych na szczeblu UE i poszczególnych państw członkowskich	2007 i lata kolejne
przedstawienie sprawozdania na temat postępów w państwach członkowskich oraz postępów w pracy nad wielojęzycznym, wspólnym punktem dostępu, a w szczególności przez określenie, w jakim zakresie sprawdziła się metoda „elastycznej koordynacji”	2008